

професор др Милан Шкулић

НОВИ ЗАКОНИК О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Нови Законик о кривичном поступку

- Основне концепцијске новине
- Нови тип истраге
- Лимитирање начела истине
- Потпуно (доминантно) адверзијална конструкција главног претреса
- Сужавање права странака, а посебно одбране на предлагање и извођење нових доказа (*beneficium novorum*)
- *Ratio legis*

Нови Законик о кривичном поступку

- А сад мало о уставности, што је код нас за многе, већ увелико: "... последња рупа на свирали..."
- Члан 32 став 1 Устава Републике Србије (*право на правично суђење*)
- *свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега.*

Нови Законик о кривичном поступку

- уставно је право грађанина, тј. окривљеног против којег се води кривични поступак да суд **расправи** о основаности сумње, односно о оптужби против њега, а *не да се о томе пред судом расправља*, као што је то у основи решено у новом Законику о кривичном поступку Србије.

Нови Законик о кривичном поступку

- противуставна је и концепција истраге у новом Законику о кривичном поступку. Наиме, истрага је сада јавно-тужилачка, те се покреће *наредбом*, али без могућности да суд у одређеном функционалном облику одлучи о *основаности сумње* која је била разлог за покретање кривичног поступка.
- У члану 32 став 1 Устава Републике Србије *сваком се гарантује да суд расправи и о основаности сумње која је била разлог за покретање поступка.*

Нови Законик о кривичном поступку

- Још једна неуставност
- могућност да се „листинзи“ телефонских разговора могу прибавити без судске одлуке.
- Већ је сада формално потврђено, приликом оцене уставности сличних одредби у законима о БИА и ВБА, да је то противуставно.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Циљ Законика о кривичном поступку**
- Уз и раније постојеће захтеве начелне природе, да се правилима кривичног поступка омогући да да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дела изрекне кривична санкција под условима које прописује кривични закон, у нови Законик о кривичном поступку је и формално уведено *начело правичног вођења кривичног поступка*, тако што је прописано да се поступак спроводи законито и правично. Реч је о норми која има изразито *декларативан значај*.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Законско дефинисање појединих појмова**
- Од битнијег значаја су следећи појмови стриктно дефинисани у Законнику о кривичном поступку:
 - 1) изрази који се односе на лице против којег се води или је вођен кривични поступак, односно које се кривично гони (осумњичени, окривљени, оптужени и осуђени)
 - 2) оптужба,
 - 3) полиција,
 - 4) поступак,
 - 5) Закоником утврђени степени сумње (основ сумње, основана сумња и оправдана сумња) и извесност,
 - 6) основни облици испитивања сведока на главном претресу (основно и унакрсно испитивање),
 - 7) лишење слободе

Нови Законик о кривичном поступку

- У Законнику о кривичном поступку се утврђују појмови **три степена сумње**: 1) основ сумње, 2) основана сумња и 3) оправдана сумња. Начелно није јасан *ratio legis* упуштања законодавца у дефинисање различитих степена сумње
- *Основ сумње* је скуп чињеница које посредно указују да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинилац кривичног дела;
- *Основана сумња* је скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела;
- *Оправдана сумња* је скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Нови Законик о кривичном поступку

- *Основно испитивање* је постављање питања сведоку, вештаку или другом испитиваном лицу од стране странке, браниоца или оштећеног који је предложио испитивање.
- *Унакрсно испитивање* је постављање питања сведоку, вештаку или другом испитиваном лицу од стране супротне странке или оштећеног, после основног испитивања.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Започињање кривичног гоњења**
- **Зависно од категорије кривичног дела у односу на којег се кривично гоњење усмерава, оно започиње:**
- **1) првом радњом јавног тужиоца, или овлашћених службених лица полиције на основу захтева јавног тужиоца, предузетом у складу са овим закоником ради провере основа сумње да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинило кривично дело, када се ради о кривичном гоњењу за кривична дела у погледу којих се гони по службеној дужности, или**
- **2) подношењем приватне тужбе, ако се ради о кривичном делу за које се гони по приватној тужби**

Нови Законик о кривичном поступку

- Лимитирано начело истине и основна доказна правила
- Суд изводи доказе *на предлог странака.*
- Питање је да ли суд уопште може извести било који доказ, ако то не предложи странка, а такође је питање и зашто би странка предлагала да суд изведе неки доказ, уместо да сама то учини.
- Ипак постоји могућност жалбе због *погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања...*

Нови Законик о кривичном поступку

- Не доказују се чињенице за које суд оцени:
 - да су општепознате,
 - у довољној мери расправљене,
 - да их окривљени признаје на начин који не захтева даље доказивање, што значи да се ради о признању тих чињеница од стране окривљеног у погледу којег не постоји основана сумња у истинитост признања таквих чињеница, а које је поред тога, потпуно, непротивречно, јасно и није у супротности са другим доказима, као и
- у погледу којих постоји сагласност странака, а што *није у супротности* са другим доказима.

Нови Законик о кривичном поступку

- Члан 15 Законика
- Да ли је код нас и до сада постојало начело истине или “материјалне истине”
- Наравно да није постојало на начин на који се то понекад објашњавало...
- Суд није никада могао бити неко ко “подржава” оптужбу...
- Непотребна мистификација

Нови Законик о кривичном поступку

- Суд може *дати налог странци* да предложи допунске доказе или изузетно сам одредити да се такви докази изведу, ако оцени да су изведени докази противречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио
- Може се претпоставити да ће у пракси кривични суд ипак тежити да колико је могуће, па можда и мимо стриктних законских правила, тежи истини или чак покуша да утврди истину у кривичном поступку, јер се као и раније, и у одредбама новог Законика омогућава подношење жалбе и због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања

Нови Законик о кривичном поступку

- Судске одлуке се не могу заснивати на доказима који су, непосредно или посредно, *сами по себи или према начину прибављања* у супротности са следећим општим изворима права: 1) Уставом, 2) Закоником о кривичном поступку, 3) другим законом или 4) општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.
- Да ли важи доказна концепција о “плодовима отровног дрвета” ?

Нови Законик о кривичном поступку

- За кривична дела за која се гони по службеној дужности, јавни тужилац је надлежан да:
 - 1) руководи предистражним поступком;
 - 2) одлучује о непредузимању или одлагању кривичног гоњења (поступање према начелу опортунитета кривичног гоњења);
 - 3) спроводи истрагу;
 - 4) закључи споразум о признању кривичног дела и споразум о сведочењу;
 - 5) подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом;
 - 6) одустане од оптужбе;
 - 7) изјављује жалбе против неправноснажних судских одлука и да подноси ванредне правне лекове против правноснажних судских одлука

Нови Законик о кривичном поступку

- Законик о кривичном поступку битно *сужава могућност* да оштећени стекне својство супсидијарног тужиоца, јер та могућност више не постоји у претходним фазама кривичног поступка, односно до потврђивања оптужнице.
- Само приговор до потврђивања оптужнице

Нови Законик о кривичном поступку

- Оштећени може у складу са правилима новог Законика о кривичном поступку, да стекне својсто овлашћеног тужиоца, тј. постане оштећени као (супсидијарни) тужилац, тек након што је оптужница потврђена.
- Осам дана
- Три месеца ... као и раније

Нови Законик о кривичном поступку

- *Положај браниоца*
- *Новина* је да се обавезна стручна одбрана прилично проширује и сада је прописана увек (и то од најранијег процесног момента – од првог саслушања окривљеног), када се поступак води због кривичног дела запрећеног казном затвора од *осам година или тежом казном*. Такође су *нова* два разлога који се свODE на «привремену одсутност» окривљеног са суђења, тј. главног претреса, односно његову неспособност коју је сам скривио да суђењу присуствује

Нови Законик о кривичном поступку

- Доказне радње
- Новине у Законнику о кривичном поступку када се ради о општим доказним радњама се састоје у неким битним изменама у садржају одређених од раније у Законнику већ постојећих општих доказних радњи, а поред тога, уведене су и неке потпуно нове опште доказне радње. Ту спадају: исправе, узимање узорака, провера рачуна и сумњивих трансакција, те привремено одузимање предмета.
- Пример са ДНК анализом..., између осталог узима се узорак и од окривљеног који је оглашен кривим за кривично дело полне слободе учињено са умишљајем...

Нови Законик о кривичном поступку

- Сведочење
- Од дужности сведочења искључене су следеће категорије лица:
 - 1) лице које би својим исказом повредило дужност чувања тајног податка, док надлежни орган, односно лице органа јавне власти не опозове тајност податка или га не ослободи те дужности;
 - 2) лице које би својим исказом повредило дужност чувања професионалне тајне (верски исповедник, адвокат, лекар, бабица и др.), осим ако је ослобођено те дужности посебним прописом или изјавом лица у чију је корист установљено чување тајне;
 - 3) лице које је бранилац о ономе што му је окривљени као свом браниоцу поверио.

Нови Законик о кривичном поступку

- Изузетно од правила по којима су одређена лица искључена као сведоци, суд може на предлог окривљеног или његовог браниоца, без других посебних услова, одлучити да испита лице које је иначе, искључено од дужности сведочења.
- Могућност постављања сугестивних питања приликом унакрсног испитивања сведока на главном претресу
- Могућност одређивања психијатријског вештачења сведока ... ?

Нови Законик о кривичном поступку

- **Стручни саветник**
- Нека врста *паралелног вештачења*
- Стручни саветник је нови субјект, односно учесник поступка, дефинисан правилима новог Законика о кривичном поступку.
- Он формално нема својство вештака, али је његова улога врло слична функцији вештака и представља неку врсту „паралелног вештака“, којег је ангажовала *странка*, а то ће по логици ствари, пре свега да буде странка у функцији одбране

Нови Законик о кривичном поступку

- Стручни саветник располаже одређеним правима и дужностима у кривичном поступку. Он има следећа права: 1) право да буде обавештен о дану, часу и месту вештачења, 2) право да присуствује вештачењу којем имају право да присуствују окривљени и његов бранилац, 3) право да у току вештачења прегледа списе и предмет вештачења, 4) право да предлаже вештаку предузимање одређених радњи, 5) право да даје примедбе на налаз и мишљење вештака, 6) право да на главном претресу поставља питања вештаку и 7) право да буде испитан о предмету вештачења.

Нови Законик о кривичном поступку

■ МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ПРИСУСТВА ОКРИВЉЕНОГ И ЗА НЕСМЕТАНО ВОЂЕЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

- 1) позив;
- 2) довођење;
- 3) забрана прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем;
- 4) забрана напуштања боравишта;
- 5) јемство;
- 6) забрана напуштања стана;
- 7) притвор.

Нови Законик о кривичном поступку

- новина у новом Законику о кривичном поступку да је некадашња мера забране напуштања боравишта, уз коју су била могућа и друга ограничења личне слободе, те наметање посебних обавеза окривљеном, подељена на три посебне мере, тако што се разликују: 1) забрана прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицима, 2) забрана напуштања боравишта и 3) забрана напуштања стана, која је постала посебна мера, жаргонски позната као тзв. кућни притвор.
- Тежина к.д. и *узнемирење грађана* као разлог за притвор ... потенцијално *каучук норма*
- За одређивање притвора је и сада потребна *основана сумња*, иако се истрага води на нивоу најнижег степена сумње – *основа сумње* ...

Нови Законик о кривичном поступку

- Ток кривичног поступка
- Истражне фазе
 - - предистражни поступак
 - - истрага
- Оптужење
- Три варијанте споразума о признању кривице
- Главни претрес и пресуда
- Жалбени поступак
- Ванредни правни лекови

Нови Законик о кривичном поступку

- Предистражни поступак је први процесни стадијум, који претходни формалној истрази јавног тужиоца, а у садржинском смислу представља својеврсни процесни «супститут» некадашњем преткривичном поступку.
- Основне особености предистражног поступка су:
- Предистражни поступак се по логици ствари, иако то у Законнику није стриктно наглашено, води само у погледу кривичних дела за која се гони по службеној дужности;
- у садржинском смислу је предистражни поступак претежно неформалног карактера, што значи да се у оквиру ове фазе спроведе тзв. оперативне радње, које немају непосредан доказни значај, али се одређене радње, што се примарно тиче одређених доказних радњи које се спроведе у предистражном поступку, спроведе у формалном облику и оне већ могу имати доказни значај и за евентуално касније покренут кривични поступак;

Нови Законик о кривичном поступку

- предистражни поступак суштински представља врсту «истраге», јер иако се терминолошки тако не означава, нити се доноси било каква формална одлука којом предистражни поступак започиње, попут наредбе о спровођењу истраге, сврха предистражног поступка је да се «истражи» потенцијално кривично дело, што значи да наш кривични поступак у ствари сада познаје две *истражне фазе*:
 - 1) неформалну истрагу – предистражни поступак и
 - 2) истрагу, која се спроводи на основу формалне одлуке (наредба јавног тужиоца);

Нови Законик о кривичном поступку

- предистражни поступак се води на нивоу постојања основа сумње, што је исти степен сумње, који је потребан и за вођење истраге, било у погледу непознатог учиниоца, било истраге усмерене против познатог осумњиченог, што није сасвим логично решење, јер нити је целисходно да се обе «истражне» фазе воде на нивоу истог (најнижег) степена сумње, нити има резона да се истрага, која и формално започиње наредбом, може водити како против познатог осумњиченог, тако и у погледу непознатог учиниоца кривичног дела, када би далеко логичније било да се спроводи само предистражни поступак;

Нови Законик о кривичном поступку

- предистражним поступком формално руководи јавни тужилац, већину радњи у њему фактички врши полиција која је по логици ствари, оперативнијег карактера, а коју законодавац у битној мери своди на својеврстан «сервис» јавног тужиоца, који полицији може да издаје обавезујуће налоге, при чему су му на располагању јачи процесно-правни механизми деловања на полицију у предистражном поступку у односу на могућности које је у том погледу имао у некадашњем преткривичном поступку;
- у односу на некадашњи преткривични поступак, садашњи предистражни поступак је значајно формалнијег карактера.
- у предистражним поступку, без обзира на претходно објашњену «доминирајућу» улогу јавног тужиоца и полиције, одређену функцију има и кривични суд у одговарајућем функционалном облику, тј. *судија за претходни поступак*, као што је то на пример, случај са одређивањем притвора, издавањем наредбе за предузимање одређених посебних доказних радњи итд.

Нови Законик о кривичном поступку

- Основне специфичности истраге у новом Законику о кривичном поступку су:
- Истрага је сврстана у надлежност јавног тужиоца, који је формално покреће наредбом;
- Против одлуке којом се покреће истрага, а то је наредба јавног тужиоца, жалба није дозвољена;
- Истрага се води на нивоу релативно ниског степена сумње (најнижи Закоником дефинисан степен сумње), тј. онда када постоје основи сумње да је конкретно лице учинило кривично дело или основи сумње да је учињено кривично дело;
- Истрага се може водити како против познатог осумњиченог, тако и у погледу непознатог учиниоца кривичног дела;

Нови Законик о кривичном поступку

- Истрага се води, односно може се водити, само када се ради о кривичним делима за која се гони по службеној дужности;
- Улога суда у истрази, тј. судије за претходни поступак је сведена само на врло ограничен број радњи, као што је одлучивање о неким мерама процесне принуде (где је посебно значајан притвор као облик лишења слободе), односно доношење одлука које спадају у искључиву судску надлежност, попут наредбе о претресању стана, других просторија и лица, а суд има могућност и да у извесној мери, делује у корист одбране у истрази те врши и неке друге, веома лимитиране функције у јавно-тужилачкој истрази;

Нови Законик о кривичном поступку

- У истрази коју формално води јавни тужилац, одређене радње доказног карактера у корист одбране, могу спроводити и окривљени, као и његов бранилац, уз дужност да о томе на одговарајући начин обавесте јавног тужиоца;
- У основи декларативна норма, јер је то и раније било могуће, али ...
- *Истрага није обавезни процесни стадијум, не само зато што се она, као и раније, не води у погледу кривичних дела која су предмет скраћеног поступка, већ и стога, што сада јавни тужилац може увек и без посебних услова, уместо да води истрагу, подићи непосредно оптужницу.*

Нови Законик о кривичном поступку

- Истрага се алтернативно покреће:
- 1) против одређеног лица за које постоје основи сумње да је учинило кривично дело, када се истрага усмерава на конкретног *осумњиченог*;
- 2) против *непознатог учиниоца* - када постоје основи сумње да је учињено кривично дело и када је циљ истраге, по логици ствари, између осталог, усмерен и на идентификовање осумњиченог.
- Могућност вођења истраге против непознатог учиниоца није најлогичније решење, а потенцијално може бити опасно по одбрану...

Нови Законик о кривичном поступку

- У истрази се прикупљају следећи докази и подаци:
- 1) они који су потребни да би се могло одлучити да ли ће се подићи оптужница или обуставити поступак,
- 2) докази који су потребни да се утврди идентитет учиниоца, што се односи само на „варијанту“ истраге која се води у погледу кривичног дела са непознатим учиниоцем, тј. када се у време покретања истраге не зна ко је осумњичени;
- 3) докази за које постоји опасност да се неће моћи поновити на главном претресу или би њихово извођење било отежано, као и
- 4) други докази који могу бити од користи за поступак, а чије се извођење, с обзиром на околности случаја, показује целисходним.
- погрешно је што се као циљ истраге у новом Законику о кривичном поступку (члан 295 став 2), одређује не само прикупљање доказа и података који су потребни за одлучивање о томе да ли ће се подићи оптужница или обуставити поступак итд., већ и *доказа за које постоји опасност да се неће моћи поновити на главном претресу или би њихово извођење било отежано...*

Нови Законик о кривичном поступку

■ **ОПТУЖЕЊЕ**

- Основне специфичности у фази оптужења у складу са правилима новог Законика о кривичном поступку Србије су:
- као материјални услов за оптужење потребан је виши степен сумње у односу на онај степен сумње који је иначе, потребан за започињање кривичног поступка, а то је оправдана сумња;
- у стадијуму оптужења, оштећени не може стећи својство супсидијарног тужиоца, али има могућност да путем подношења посебног правног средства - приговора, «издејствује» кривично гоњење, под условом да приговор оштећеног усвоји непосредно виши јавни тужилац;
- састав оптужнице је у погледу њених обавезних елемената нешто (минимално) промењен у односу на раније законско решење;

Нови Законик о кривичном поступку

- начело контрадикторности се у фази оптужења испољава у могућности противне странке, тј. одбране, да суду поднесе свој *одговор на оптужницу*;
- поднесена оптужница се обавезно и свакако преиспитује од стране суда, потпуно независно и од става саме одбране, тако да за активирање механизма судске контроле оптужнице, није потребно посебно правно средство, као што је то некада био приговор против оптужнице;
- истрага не претходни обавезно подношењу оптужнице, јер ако прикупљени подаци о кривичном делу и учиниоцу пружају довољно основа за оптужење, оптужница се може без икаквих посебних законских ограничењ (без раније поделе на право, тј. безусловно и неправо, тј. условљено непосредно оптужење), подићи и без претходног спровођења истраге;
- одредбе о оптужници и испитивању оптужнице примењују се сходно и на приватну тужбу, осим ако се она подноси за кривично дело за које се спроводи скраћени поступак, што је иначе, случај скоро са свим кривичним делима за која се не гони по службеној дужности.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Споразуми јавног тужиоца и окривљеног (чл. 313 – 330)**
- Основне особености споразума између јавног тужиоца и окривљеног у Законнику о кривичном поступку Србије из 2011. године су:
- Постоје три врсте страначких споразума које подразумевају признање кривичног дела од стране окривљеног – један је класичан споразум о признању, у основи сличан и раније постојећем споразуму о признању кривичног дела, што подразумева и споразум о кривичној санкцији и другим релевантним питањима, а друга два споразума представљају вид «задобијања тзв. кооперативног сведока», што значи да се њима уређује начин на који окривљени предузима дужност сведочења, те постаје «окривљени/осуђени сарадник;

Нови Законик о кривичном поступку

- За разлику од ранијег законско решења (уведеног новелама из 2009. у односу на ЗКП из 2001. године), када је споразум о признању кривице био могућ само у односу на кривична дела за која је прописана казна затвора до дванаест година (као и за нека друга кривична дела из делокруга тужилаштава посебне надлежности), сада споразум о признању кривичног дела као основна врста страначких споразума у новом ЗКП-у више није на било који начин ограничен врстом кривичног дела у погледу којег се такав споразум закључује
- Нелогично да се странке могу споразумети и само о *распону казне...*

Нови Законик о кривичном поступку

- Оштећени нема могућност да било каквим посебним правним средством побија споразум о признању кривичног дела који закључују странке, а законодавац покушава да интересе оштећеног заштити тиме што као обавезни елемент споразума наводи и споразум о имовинскоправном захтеву, онда када је он поднесен, што иначе, не представља добро нормативно решење, а у пракси (што ћемо детаљније објаснити у даљем тексту), може довести до проблема.
- ***Нови Законик о кривичном поступку познаје три врсте страначких споразума: 1) споразум о признању кривичног дела, 2) споразум о сведочењу окривљеног, те в) споразум о сведочењу осуђеног.***

Нови Законик о кривичном поступку

- **ГЛАВНИ ПРЕТРЕС И ПРЕСУДА (Глава XVIII)**
- Основне специфичности стадијума одржавања главног претреса и доношења пресуде, према правилима новог Законика о кривичном поступку су:
- у фази припремања главног претреса уведено је *припремно рочиште*, којем је поклоњена велика пажња, односно начелно дат велики значај у новом Законнику и које је у погледу кривичних поступака за одређена кривична дела, према критеријуму њихове тежине, с обзиром на запрећену казну, дефинисано као *обавезно*, док је у погледу кривичних поступака чији су предмет кривична дела са мањом прописаном казном, припремно рочиште *факултативног* карактера;
- главни претрес је концепцијски организован на стриктно адверзијалним основама, тако да основне доказне активности имају странке, а доказна улога суда је сведена на минимум;

Нови Законик о кривичном поступку

- Припремно рочиште (члан 345 – 352)
- Припремно рочиште представља стадијум кривичног поступка који је према законској систематици сврстан међу елементе припремања за одржавање главног претреса.
- Изузетно, ако је оптужница подигнута за кривично дело за које је прописана казна затвора до дванаест година и ако председник већа сматра да одржавање припремног рочишта није потребно, наредбом ће одредити главни претрес.
- Могућност да се из припремног рочишта директно “пређе” на одржавање главног претреса...

Нови Законик о кривичном поступку

- Председник већа ће решењем обуставити кривични поступак ако установи постојање неког од следећих алтернативно прописаних разлога:
- 1) деловање начела *акузаторности*, односно *неиспуњеност услова за кривично гоњење* - ако је тужилац одустао од оптужбе или је оштећени одустао од предлога за гоњење;
- 2) деловање начела *ne bis in idem* – уколико је оптужени за исто кривично дело већ правноснажно осуђен, ослобођен од оптужбе или је оптужба против њега правноснажно одбијена или је поступак против њега правноснажно обустављен;
- 3) деловање других *процесних сметњи трајног карактера* - ако је оптужени актом амнестије или помиловања ослобођен од гоњења или се кривично гоњење не може предузети због застарелости или неке друге околности која га трајно искључује.

Нови Законик о кривичном поступку

- Главни претрес
- Адверзијално конструисан ...
- Начело јавности подразумева и постојање могућег изузетка у виду постојања разлога из којих се јавност у потпуности или делимично може искључити са главног претреса. Од отварања заседања, па до завршетка главног претреса, веће може, по службеној дужности или на предлог странке или браниоца, али увек након њиховог изјашњења, искључити јавност за цео главни претрес или за један његов део, ако је то потребно ради заштите следећих алтернативно прописаних вредности: 1) интереса националне безбедности; 2) јавног реда и морала; 3) интереса малолетника; 4) приватности учесника у поступку; 5) других оправданих интереса у демократском друштву.
- Потенцијална неуставност... један од уставних разлога је непотребно раздвојен...

Нови Законик о кривичном поступку

- Основне процесне фазе у оквиру главног претреса су:
- 1) формални почетак главног претреса,
- 2) узимање одређених података од оптуженог и давање потребних поука оптуженом и другим позваним лицима,
- 3) изношење оптужбе,
- 4) изјашњење оптуженог,
- 5) давање уводних излагања,
- 6) доказни поступак,
- 7) давање завршних речи на главном претресу, те
- 8) формални завршетак главног претреса.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Прекид главног претреса**
- Прекид главног претреса представља краћи временски дисконтинуитет у одржавању главног претреса, до којег долази у одређеним случајевима који су посебно предвиђени у Законнику, као и услед следећих таксативно предвиђених разлога: 1) потреба за одмором; 2) истек радног времена; 3) прибављање одређених доказа у кратком року; 4) припремање оптужбе или одбране; као и услед 5) других оправданих разлога.
- Главни претрес се прекида *решењем* које доноси *председник већа*
- Зависно од разлога различито трајање прекида главног претреса
- Прекид главног претреса може трајати због одмора најдуже два часа у току једног радног дана, због истека радног времена до наредног радног дана, а из осталих разлога прописаних Закоником, најдуже 15 дана.

Нови Законик о кривичном поступку

- **Одлагање главног претреса**
- 1) уколико треба извести нове доказе који се не могу прибавити у кратком року; 2) ако се у току главног претреса утврди да је код оптуженог после учињеног кривичног дела наступило душевно обољење или душевна поремећеност или друга тешка болест због које не може учествовати у поступку; те 3) уколико постоје друге сметње да се главни претрес успешно спроведе.
- Главни претрес се одлаже *решењем претресног већа* у којем се по правилу, одређују још и време, као и место када ће се главни претрес наставити.
- Против решења о одлагању главног претреса жалба није дозвољена.
- Као и раније – само инструктивни рок (два месеца)

Нови Законик о кривичном поступку

- ДОКАЗНИ ПОСТУПАК НА ГЛАВНОМ ПРЕТРЕСУ
- У доказном поступку се изводе докази о чињеницама које су сходно општим законским правилима предмет доказивања, где спадају *три врсте чињеница*:
 - 1) чињенице које чине обележје кривичног дела,
 - 2) чињенице од којих зависи примена неке друге одредбе кривичног закона, те
 - 3) чињенице од којих зависи примена одредаба кривичног поступка.

Нови Законик о кривичном поступку

- Ако оптужени на главном претресу призна да је учинио кривично дело, у даљем току доказног поступка, изводе се само *две врсте доказа*:
- А) докази од којих зависи оцена да ли признање испуњава опште претпоставке да се сматра процесно валидним, што значи да се онда када је својим исказом оптужени испољио признање, докази о учиниоцу и кривичном делу и даље прикупљају само ако постоји нека од алтернативно прописаних околности: 1) основана сумња у истинитост признања или 2) мањкавост признања, која постоји када се ради о признању које је у алтернативном смислу: а) непотпуно, б) противречно, в) нејасно, односно г) у супротности са другим доказима;
- Б) докази од којих зависи одлука суда о врсти кривичне санкције и мери казне.

Нови Законик о кривичном поступку

- После саслушања оптуженог, председник већа одређује време у којем се изводе следећи докази:
- 1) најпре се изводе докази које предложи тужилац, потом
2) докази које предложи одбрана,
- 3) након тога докази чије извођење је одредило веће по службеној дужности и по предлогу оштећеног, те
- 4) на крају докази о чињеницама од којих зависи одлука о врсти и мери кривичне санкције.
- Овако одређен **редослед доказа** је *правило*, али оно није апсолутног карактера, јер ако постоје оправдани разлози председник већа може одредити другачији редослед и продужити време за извођење доказа.

Нови Законик о кривичном поступку

- Постоје *три вида испитивања сведока* на главном претресу: 1) основно, 2) унакрсно и 3) додатно.
- *Основно* је прво испитивање које обавља странка која је сведока предложила, односно која га је «прва» предложила, док је *унакрсно* испитивање, оно које долази после основног и које предузима супротна странка и које је по логици ствари, усмерено на побијање оних елемената исказа добијеног током основног испитивања, који су негативни по супротну странку.
- Свака странка има безусловно право на основно испитивање сведока којег је она предложила или га је прво она предложила (уколико истог сведока предлажу обе странке). Странка такође, има безусловно право на унакрсно испитивање сведока којег је пре тога, основно испитала супротна странка. Када је реч о *додатном* испитивању сведока у погледу њега не постоји право странке на његово предузимање, већ је оно условљено одобрењем суда.
- Искуства из тзв. специјалног суда ...
- Проблем са (не)снимањем исказа ...

Нови Законик о кривичном поступку

- Изузеци од непосредног извођења доказа на главном претресу
- 1) извођење одређених доказа ван главног претреса,
- 2) упознавање са садржином писмена и исправа, те
- 3) упознавање са садржином записника о исказима датим пре главног претреса, односно током другог суђења.
- Трећи случај је најосетљивији ...
- Јавни тужилац *ипак* није истражни судија...

Нови Законик о кривичном поступку

- **Упознавање са садржином записника о исказима датим пре главног претреса или на другом суђењу**
- **1) ако су испитана лица умрла, душевно оболела или се не могу пронаћи, или је њихов долазак пред суд немогућ или знатно отежан због старости, болести или других важних разлога;**
- **2) уколико су странке сагласне да се тако поступи уместо непосредног испитивања сведока или вештака који није присутан, без обзира да ли је био позван или не;**
- **3) ако је сведок или вештак испитан непосредно пред истим председником већа или у складу са одредбом о извођењу доказа ван главног претреса;**
- **4) уколико сведок или вештак без законског разлога неће да да исказ на главном претресу;**
- **5) ако је реч о исказу саоптуженог према којем је кривични поступак раздвојен или је већ окончан правноснажном осуђујућом пресудом.**

Нови Законик о кривичном поступку

- **Упознавање са садржином записника о исказима датим пре главног претреса или на другом суђењу**
- **1) ако су испитана лица умрла, душевно оболела или се не могу пронаћи, или је њихов долазак пред суд немогућ или знатно отежан због старости, болести или других важних разлога;**
- **2) уколико су странке сагласне да се тако поступи уместо непосредног испитивања сведока или вештака који није присутан, без обзира да ли је био позван или не;**
- **3) ако је сведок или вештак испитан непосредно пред истим председником већа или у складу са одредбом о извођењу доказа ван главног претреса;**
- **4) уколико сведок или вештак без законског разлога неће да да исказ на главном претресу;**
- **5) ако је реч о исказу саоптуженог према којем је кривични поступак раздвојен или је већ окончан правноснажном осуђујућом пресудом.**

Нови Законик о кривичном поступку

- Ограничење трајања завршне речи на главном претресу
- Завршетак као и раније
- Решење о одбацивању (привремене сметње...)
- Мериторне или формална пресуда

Нови Законик о кривичном поступку

- Жалбени поступак
- Рок за жалбу 15 дана, уз могућност да се продужи за још додатних до 15 дана
- Могућност да се “репресуди” у првом степену...
- Основи побијања пресуде
- Слично као и раније
- Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање
- Мање апсолутно битних повреда
- Једна правно-техничка грешка
- Некадашња повреда КЗ-а, која је постала прва апсолутно битна повреда одредаба кривичног поступка ...

Нови Законик о кривичном поступку

- Ванредни правни лекови
- Понављање кривичног поступка у неколико варијанти
- Захтев за заштиту законитости
- Може га уложити и одбрана, али ...
- ВКС не мора одлучивати о сваком захтеву...
- Питање уставности

Нови Законик о кривичном поступку

■ Закључак

- Није сасвим јасна интенција законодавца
- Ефикасност или ...
- Време ће да покаже колико ће трајати нови Законик о кривичном поступку
- И лош закон, а чини се да је нови Законик о кривичном поступку Србије веома лош законски текст, може у пракси да буде значајно бољи, ако људи који тај закон примењују буду максимално квалитетни

др Милан Шкулић
редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

ХВАЛА НА ПАЖЊИ